

Fahrî konsolosların aidatı hakkında 1/633 numaralı kanun lâiyhası ve bütçe encümeni mazbatası

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/1177

24-IV-1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Fahrî konsolosların aidatı ve fahrî konsoloslarla menfaatlerimizin korunması kendilerine verilen Hükümetlerin sefaret ve konsolosluklarınca yapılan masraflardan doğan geçen senelere ait zimmetlerin terkinin hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19-IV-933 toplantısında Yüksak Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

6 mart 1300 tarihli nizamname ile bunun suveri tatbikiyesine dair olan talimatnameye müsteniden tedvir edilmekte olan konsolosluk umurunun ihtiyacı hazıraya uygun bir şekilde cereyanı için yeni bir konsolosluk kanun lâiyhası ihzar olunarak yakında Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz edilmek üzere bulunmuştur. Ancak bunun kanuniyet iktisap edinceye kadar geçen ve geçecek olan müddetler zarfında fahrî konsoloslar ile ledelhace menafiimizin himayesini deruhte eyleyen hükümet sefaret ve konsolosları ve Sovyet Rusyadaki konsolosluklarımız hasılatının kanunî mevzuatımızla telifinde tesadüf edilmekte olan mahazirin izalesi icap eylemiştir.

1 — Mevcut olan nizamname: konsolosluk teşkilâtımızı muvazzaf ve fahrî olmak üzere ikiye ayırmakta ve 57 - 61 inci maddeler ile de fahrî konsolosların muhtaç tebaanın iane ve iade masraflarile hükümetimize taallük eden resmî muhaberatta ihtiyar olunan posta masraflarının ve aidatlarının hasılatın sarfına müsaade eylemiş ve fahrî konsoloslara kañçılırya masarifine mukabil senevi 500 kuruşa kadar vukubulan hasılat kâmilen ve 500 den 10 000 kuruşa kadar da 500 kuruşun tamamı ve üst tarafının nısıfı olan 47,5 ki ceman 52,5 lira aidat olarak terkedilmekte bulunmuştur.

Fahrî konsoloslarımızdan ekserisi aidat almadıkları gibi Hükümetimize taallük eden hususata ait sarfettikleri muhabere masraflarını dahi tenzil eylemeksizin hasılatı aynen göndermekte ve kendilerine tevdi olunan konsolosluk umurunun tahmil eylediği bir çok masrafları yapmaktan çekinmemekte ve kendilerinden azami derecede istifade edilmekte olan bu konsoloslara kañçılırya masraflarına mukabil vaktile senede verilmekte olan 52,5 altın lira aidatın bugünkü rayiç nisbetinde tezyidine ve bütçede mukabili bulunmamasından ve halen meri ve fakat malî mevzuatımızla telif olunamayan nizamnameye tevfiikan bazı fahrî konsolosların hasılatın % de nisbetinde aldıkları aidattan 52 buçuk liradan fazla kısmı ile usulü dairesinde evrakı müsbite gönderilmemiş olmasından dolayı mahsubu icra edilemeyen arma, bayrak ve evrakı matbua gibi sarfiyattan mütevellit ve miktarı

cüzi talep ve takibi ise nahoş bir tesir yapacağı cihetle caiz görülmeyen masraflardan mütevellit zimmetleri ile bazı yerlerde menafiimizin himayesini deruhde eylemiş olan Devlet sefaret ve konsolosluklarınca gönderilen paralardan sarfolunup evrakı müsbitesi alınmamış ve alınanları da mevzuatımıza uygun bulunmamasından dolayı zimmete inkilâp eyleyen paraların terkinini para ihracı memnuiyeti dolayisile hasılatı çıkaramadığımız ve paralarına cebri bir kurs vazeylemelerinden ve cibayet olunan hasılat ta bu kursun esas itti haz edilmesinden ve paralarının düşkün olmasından dolayı varidat tahakkukat ile tahsilâtı arasında kıymet itibarile azim farklar husule gelen mahallerdeki pasaport ve kaçıllary a varidatından tahassul eden ve ihraç memnuiyetinden dolayı hesabı umumiye ithal edilememekte bulunan paraların Hariciye ve Maliye vekâletlerince müştereken tanzim edilecek kurs üzerinden mahallerinde sarf ve sarfedildiği kurs üzerinden irat kaydı suretile umumî hesaba ithalini teminen merbut kanun lâyihası ihzar kılınmıştır.

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 10

Esas No. 1/633

22-XI-1933

Yüksek Reisliğe

Fahri konsolosların aidatı ve fahri konsoloslarla menfaatlerimizin korunması kendilerine verilen hükümetlerin sefaret ve konsolosluklarınca yapılan masraflardan doğan geçen senelere ait zimmetlerin terkinini hakkında olup Başvekâletin 24 nisan 1933 tarih ve 6/1177 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilerek encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maliye vekili Mustafa Abdülhalik Beyle Hariciye vekâleti müsteşar vekili Agâh Bey hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

1300 tarihli bir nizamname hükmüne tevfi kan verilmekte olan aidatın zamanın iktisadi şart ve icaplarına nazaran pek cüzi olması hasebile bunun münasip bir miktara iblâğı, fahri konsoloslarla ledelhace menafiimizin himayesini deruhde eyleyen hükümetler sefaret ve konsolosluklarınca yapılmış olan sarfiyattan bir kısmı için evrakı müsbite verilemediği gibi verilerinin de mevzuatımıza uygun şekilde bulunmamasından naşi zimmete alınmış olanlarının evrakı müsbitelerinin yeniden ihzarı mümkün olmamakla beraber sariflerine müracaat etmek te muvafık görülemediğinden bunların ve hasılatın nisbeti nizamiye fevkinde alınan aidatın kayıtlarının terkinini; bazı devletlerce kendi paralarına cebri bir kıymet konulmuş ve döviz ihracı da menedilmiş olması yüzünden bu memleketlerde hükümetimiz hesabına cibayet edilen hasılatın sureti sarfı hakkında tedbir itti hazı maksatlarla tanzim ve takdim edildiği anlaşılan bu lâyiha esas itibarile kabul edilmiş ve aşağıda yazılı bazı tadilât yapılmıştır.

Elyevm tatbik edilmekte olan şebenderler nizamnamesinin 57 inci maddesinde, şebenderhaneler masraflarına mukabil olmak üzere senevi beş liraya kadar olan hasılatın kâmilin ve beş liradan yüz liraya kadar olan hasılatın beş lirasının tamamı ve üst tarafının dahi nisfı fahri şebenderlere aidat olarak terk olunacağı ve bundan fazlasının tamamen Hazineye ait olacağı gösterilmektedir. Bu hükme tevfi kan fahri konsoloslara azami olarak verilmekte olan senevi elli iki buçuk lira aidatın teklif veçhile tezyidi ve ancak bin liradan yukarı olan hasılatın tamamen Hazineye ait olacağına dair birinci maddeye bir fıkra ilâvesi kararlaştırılmıştır.

Lâyihanın ikinci maddesinde fahri konsoloslara hasbellüzum menafiimizin himayesi tevdi olunan hükümetler sefaret ve konsolosluklarınca tahsil olunan hasılatın yapılan masrafların ve fahri konsoloslara verilecek aidatın Hariciye vekâletinin taallük ettiği sene bütçesinin tasarrufatı umumiyesinden mahsup edileceği gösterilmiş ise de bu şekil mali mevzuatımıza uygun görülmediğinden bu masraflardan Hariciye vekâleti bütçesinde

tertibî mahsusu bulunanlarının tertiplerinden ve tertibî mahsusu bulunmayan aidatın da her sene Hariciye vekâleti bütçesinde (Fahri konsoloslar aidatı) namile açılacak bir tertipten mahsubu muvafık görülerek madde bu daire de değiştirilmiş ve 1933 malî senesine ait aidatın mahsubunu temin için de lâyhaya muvakkat bir madde ilâvesi kararlaştırılmıştır.

Fahri konsoloslar ile menafiimizin himayesi tevdi olunan hükümetler sefaret ve konsolosluklarınca geçen senelerde yapıp evrakı müsbitesi olmamasından dolayı mahsup edilemeyen sarfiyat ile fahri konsoloslarca nisbeti nizamiye fevkinde alınmış olan aidatın terkinine dair olan üçüncü maddeye bir cetvel ilâvesi münasip görülmüş ve madde bazı tadilâtle kabul edilmiştir.

Lâyihanın esbabı mucibesinde dahi izah edildiği üzere eski bir nizamname ve talimatnameye tevfikân tedvir edilmekte olan konsolosluk umurunun ihtiyacı hazıraya uygun bir şekilde cereyanını temin için hazırlanarak Büyük Meclise takdim edildiği bildirilen konsolosluk kanunu lâyhasının bir an evvel meclise gönderilmesi lüzumuna işaret ile hazırlanan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe takdim olunur.

Reis	Reisvekili	M. M.	Kâ.	
Burdur	Konya	Isparta	Tokat	Bursa
<i>M. Şeref</i>	<i>K. Hüsnü</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>Süreyya</i>	<i>Dr. Galip</i>
Elâziz	Erzurum	İstanbul	İzmir	Kayseri
<i>H. Tahsin</i>	<i>Aziz</i>	<i>Sadettin</i>	<i>Kâzım</i>	<i>A. Hilmi</i>
Kırklareli	Manisa	Sivas	Sivas	Yozgat
<i>M. Nahit</i>	<i>M. Turgut</i>	<i>Rasim</i>	<i>M. Remzi</i>	<i>S. Sırrı</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Fahrî konsolosların aidatı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Fahrî konsoloslara 400 liraya kadar olan hasılatlarının tamamı ve 400 liradan 1 000 liraya kadar olan kısmının % 25 i aidat olarak terkedilir.

MADDE 2 — Fahrî konsoloslarla hasbellüzum menafiimizin himayesi tevdi olunan Hükümet sefaret ve konsolosluklarınca tahsil olunan varidattan mühtaç Türk tebaasının iane ve iadesi ve sair kabulü zarurî masraflarile birinci maddede yazılı aidat Hariciye vekilliğinin masrafların tahakkuk ettiği sene bütçesi tasarrufatından mahsup olunur.

MADDE 3 — Fahrî konsoloslarla menafiimizin himayesi tevdi olunan Hükümet sefaret ve konsolosluklarınca geçen senelerde sarfolunup evrakı müsbiteleri mevcut olmayan masraflar ve fahrî konsolosların aidat fazlalarından mütevellit zimmetleri terkin olunur.

MADDE 4 — Para ihracı menedilmiş olan mahallerdeki konsolosluklar hasılatı Hariciye ve Maliye vekilliklerince tesbit olunacak kurs mucibince sarf ve mahsup olunur.

MADDE 5 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden başlar.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.

19 - IV - 1933

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Da. V.
İsmet Yusuf Kemal Zekai Ş. Kaya
Ha. V. Mal. V. Mf. V.
Dr. T. Rüştü M. Abdülhalik Dr. Reşit Galip

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 — Fahrî konsoloslara dört yüz liraya kadar olan hasılatlarının tamamı ve dört yüz liradan bin liraya kadar olan kısmının yüzde yirmi beşi aidat olaark terkedilir. Hasılat bin lirayı tecavüz ettiği halde fazlası tamamile Hazineye aittir.

MADDE 2 — Fahrî konsoloslarla hasbellüzum menafiimizin himayesi tevdi olunan Hükümet sefaret ve konsolosluklarınca alınan hasılattan mühtaç Türk tebaasının iane ve iadesi ve sair kabulü zarurî işler için yapılan masraflarla fahrî konsoloslar aidatı Hariciye vekâleti bütçesindeki tertiplerinden mahsup olunur.

MADDE 3 — Fahrî konsoloslar tarafından geçen senelerde yapılan masraflar ile nizamî nisbet dahilinde alınan aidata müteallik evrakı müsbitelerin gönderilmemesinden ve kezalik bu konsolosların bazılarınınca hasılattan alınan aidatın nizamî nisbet fevkinde bulunmasından dolayı bütçelerinden mahsup edilemeyerek Hükümetçe namlarına zimmet kaydedilmiş olan müfredatı merbut listede yazılı ceman 4 746 lira 94 kuruşun kaydi terkin olunur.

MADDE 4 — Aynen kabul

MADDE 5 — Aynen kabul

MUVAKKAT MADDE — 1933 mali senesi Hariciye vekâleti bütçesinin 408 inci faslından 2 000 lira tenzil edilerek 411 inci faslıda (fahrî konsolokluklar aidatı)namile yeniden açılan 5 inci maddeye fevkalâde tahsisat olarak naklolunmuştur.

MADDE 6 — Aynen kabul

Na. V.
Hilmi
G. İ. V.
Ali Dama

İk. V.
M. Celâl
Zr. V.
Mahlis

S. İ. M. V.
Dr. Refik

Bütçe ençümeninin tadiline bağlı cetvel

Üçüncü maddeye merbut cetvel

Lira	K.		
88	54	Bergen	fahri konsolosluğu
203	15	Götenberg	» »
62	31	Şarlova	» »
59	01	Bordo	» »
25	93	Danziğ	» »
59	45	Bratisleva	» »
118	10	Glasko	» »
412	21	Zağrap	» »
77	20	Vüzburg	» »
110	48	Oslo	» »
633	75	Bremen	» »
529	63	Hanüver	» »
667	74	Brüksel	» »
86	50	Liyon	» »
29	39	Portsait	» »
218	00	Setokholm	» »
180	89	Gant	» »
484	57	Birminğham	» »
182	84	Kopenhağ	» »
11	50	Bristol	» »
165	42	Malta	» »
37	85	Nevkastel	» »
16	40	Haver	» »
59	54	Bren	» »
55	00	Yokahama	» »
110	10	Helsingfors	» »
61	44	Kardif	» »
4 746	94	Yekûn	

